

Sygn. akt IV KK 258/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 grudnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Roman Sądaj (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Przemysław Kalinowski

SSN Kazimierz Klugiewicz

Protokolant Anna Kowal

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Andrzeja Pogorzelskiego,
w sprawie **A.P.**

skazanej z art. 190 § 1 kk, art. 278 § 1 kk

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 15 grudnia 2016 r.,

kasacji wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego na
niekorzyść

od wyroku łącznego Sądu Rejonowego w C.

z dnia 16 lutego 2016 r., sygn. akt XI K .../15,

**uchyła zaskarżony wyrok w części dotyczącej zaniechania
określenia sposobu wykonania kary łącznej ograniczenia
wolności i w tym zakresie przekazuje sprawę do ponownego
rozpoznania Sądowi Rejonowemu w C..**

UZASADNIENIE

Wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w C. z dnia 16 lutego 2016r. połączono wobec skazanej A. P. kary zasadnicze po 12 miesięcy ograniczenia wolności orzeczone wyrokami tego Sądu z dnia 7 lutego 2014r., sygn. XI K .../14 oraz z dnia 3 kwietnia 2014r., sygn. akt XI K .../14, wymierzając karę łączną roku i 6 miesięcy ograniczenia wolności. Wobec skazanej w obu powyższych sprawach, po wydaniu prawomocnych wyroków, orzeczono w toku postępowania wykonawczego zastępcze kary pozbawienia wolności, które w znacznej części zostały wykonane (od 27 czerwca 2015r. do 16 lutego 2016r.), co znalazło swoje odzwierciedlenie w stosownym zaliczeniu tego okresu na poczet kary łącznej ograniczenia wolności; zaliczony został również dzień, w którym nastąpiło zatrzymanie skazanej do jednej ze spraw (4 lutego 2014r.); umorzono nadto postępowanie o wydanie wyroku łącznego w odniesieniu do pozostałych objętych postępowaniem skazań oraz orzeczono o kosztach sądowych.

Powyższe orzeczenie nie zostało zaskarżone przez żadną ze stron i uprawomocniło się w dniu 24 lutego 2016r.

Od wyroku łącznego, w części dotyczącej zaniechania orzeczenia o sposobie wykonywania kary ograniczenia wolności, na podstawie art. 521 k.p.k., kasację na niekorzyść A. P. złożył Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny. Podniósł zarzut rażącego i mającego istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenia przepisu prawa karnego materialnego w postaci art. 86 § 3 k.k., polegającego na zaniechaniu określenia wobec skazanej na nowo obowiązku wymienionego w art. 34 § 1a pkt 1 k.k. w sytuacji, gdy zaskarżonym wyrokiem łącznym połączono dwa wyroki jednostkowe skazujące na kary ograniczenia wolności wymierzając karę łączną ograniczenia wolności.

Autor kasacji wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części oraz przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w C. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja była zasadna.

W pierwszym rzędzie należy jednak zwrócić uwagę na pewne kwestie intertemporalne, zupełnie pominięte przez autora kasacji, a dotyczące tak nowelizacji prawa materialnego, jak i procesowego.

Zaskarżony wyrok łączny wydany został w dniu 16 lutego 2016r., a więc po wejściu w życie (01.07.15) nowelizacji dokonanej ustawą z dnia 20 lutego 2015r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015r., poz. 396). Kary jednostkowe podlegające połączeniu w wyroku łącznym orzeczone zostały prawomocnymi wyrokami zapadłymi w lutym i kwietniu 2014r. Zastosowanie zatem znajdował przepis art. 19 ust. 1 wskazanej ustawy, przewidujący, że przepisów Rozdziału IX Kodeksu karnego, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nie stosuje się do kar prawomocnie orzeczonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy. W rozdziale tym zamieszczone są przepisy od art. 85 do art. 92 k.k., w tym wskazany w zarzucie kasacji art. 86 § 3 k.k., który należało stosować w brzmieniu sprzed 1 lipca 2015r. Jednak już drugi wskazany jako naruszony przepis – art. 34 § 1a pkt 1 k.k. – to przepis w brzmieniu nadanym nowelizacją z dnia 20 lutego 2015r. i niezmieniony nowelizacją dokonaną ustawą z dnia z dnia 11 marca 2016r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016r., poz. 437). Wskazania zatem w zarzucie kasacji dwóch przepisów Kodeksu karnego z różnych stanów prawnych nie można uznać za błędne.

Kasację Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny sporządził w dniu 21 lipca 2016r. W tym czasie art. 519 zd. drugie k.p.k. wprost stanowił, że przepisu art. 425 § 2 zdanie drugie nie stosuje się. Owo zdanie art. 425 § 2 k.p.k. przewidywało możliwość zaskarżenia zwykłym środkiem odwoławczym także „braku określonego rozstrzygnięcia”. Skoro art. 519 k.p.k. zakazywał w kasacji zaskarzania tego braku, to konstrukcja zarzutu w tej sprawie pozostawała w sprzeczności z tymi regulacjami prawnymi, na co skarżący nie zwrócił uwagi. Niemniej jednak, kolejną nowelizacją k.p.k., ustawą z dnia z dnia 10 czerwca 2016r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego, ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty oraz ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz.U. z 2016r., poz. 1070), która weszła w życie w dniu 5 sierpnia 2016r., zmieniono przepis art. 519 k.p.k., poprzez stwierdzenie, że w postępowaniu kasacyjnym nie stosuje się zdania trzeciego art. 425 § 2 k.p.k. (dotyczącego możliwości zaskarżenia samego uzasadnienia orzeczenie zwykłym środkiem odwoławczym). Tym samym od dnia 5 sierpnia 2016r. ustawodawca ponownie wprost przewidział

możliwość kasacyjnego zaskarżenia „braku określonego rozstrzygnięcia”, tak jak to wystąpiło w tej sprawie.

Przechodząc do merytorycznej oceny kasacji stwierdzić trzeba, że jej zasadność nie może budzić wątpliwości. Sąd Rejonowy prawidłowo przyjął, że czyny, za które A. P. została skazana wyrokami z dnia 7 lutego 2014r. oraz z dnia 3 kwietnia 2014r., pozostają w zbiegu realnym (w rozumieniu art. 85 k.k. w brzmieniu sprzed nowelizacji „lutowej”), a zatem orzeczone za nie kary podlegają objęciu ich węzłem kary łącznej, według zasad – w tym przypadku art. – 86 § 3 k.k. (w poprzednim brzmieniu). Karami jednostkowymi były kary ograniczenia wolności w wysokości po roku, z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej dozorowanej pracy we wskazanym w wyrokach wymiarze godzin miesięcznie. Orzekając w ich miejsce jedną karę łączną w wysokości roku i 6 miesięcy ograniczenia wolności w zaskarżonym wyroku łącznym, Sąd Rejonowy w ogóle nie określił sposobu wykonania tej kary, choć obligował go do tego przepis art. 86 § 3 k.k. Stanowił on, że „wymierzając karę łączną ograniczenia wolności, sąd określa na nowo wymiar czasu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne albo wysokość potrąceń, stosując art. 35; obowiązki wymienione w art. 36 § 2 stosuje się, chociażby zostały orzeczone tylko za jedno ze zbiegających się przestępstw”. Bez istotnych różnic w odniesieniu do stanu dotychczasowego obowiązujące przepisy art. 34 k.k. i art. 35 k.k. określają na czym polega wykonywanie kary ograniczenia wolności – kontrolowana praca bądź potrącanie części wynagrodzenia, wraz z wymiarem jej dolegliwości. Określenie sposobu wykonania kary ograniczenia wolności jest elementem niezbędnym, nadającym prawnokarny sens temu rodzajowi kary, bez którego prawidłowo funkcjonować nie może. W tym stanie rzeczy zaniechanie określenia sposobu wykonania orzeczonej przez Sąd Rejonowy kary łącznej ograniczenia wolności niewątpliwie rażąco naruszyło przepis – w aktualnym stanie prawnym i w realiach tej sprawy – art. 34 §1a pkt 1 k.k.

Implikacją tego zaniechania było stwierdzenie zasadności zarzutu kasacji, a tym samym konieczność uchylenia wyroku Sądu Rejonowego w zaskarżonej części i przekazanie w tym zakresie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania. W jego toku, rzecz jasna, konieczne będzie uniknięcie uchybienia, które stało się powodem niniejszego rozstrzygnięcia i określenie „na nowo wymiaru czasu

nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne”, jak wymaga tego dyspozycja art. 86 § 3 k.k. w brzmieniu sprzed dnia 1 lipca 2015r.

Kierując się przedstawioną motywacją Sąd Najwyższy orzekł, jak w części dyspozytywnej wyroku.

kc